ZÁMECKÁ STUDNA

Původním zdrojem vody pro zámek byla tato **studna**. Je ručně vyhloubena ve skále do 12 m a částečně vyzděna z piskovcového kamene do průměru cca 3 m (hloubka zděné části je cca 3 m). Teprve později (po r. 1950) byla vydatnost zdroje zvýšena vrtem o průměru 36 cm až do hloubky 56 m a voda z hlubin je získávána pomocí ponorného čerpadla. Od roku 1836 dalším zdrojem vody pro zámecké hospodářství pramen ze Stříbrné studně u Křižánek, objevený při lámání vápence v tamním lomu (dnes tzv. Stříbrná studánka). Voda byla přiváděna k zámku pomocí dřevěného potrubí vyústěného do kamenné kašny, která se nacházela mezi lipami před hospodářskou budovou. Na přelomu století byl zbudován pro zámek a jeho hospodářství nový přívod vody z litinového potrubí využívající pramenů studní Hory (funkční až do roku 1960). Manželé Lützowovi nechali při přestavbách zámku zbudovat místní samosapdný vodovodní systém spojený se systémem původních kanalizačních štol. Voda natékala do rezervoáru v půdním prostoru a byla pak rozváděna do zámecké budovy.

V současné době je zámek napojen na obecní vodovod, vybudovaný v roce 1968 se dvěma vodojemy a vydatnými prameny kvalitní pitné vody. Samostatný rozvod studniční vody je dnes využíván k hospodářským účelům.

K výrobě elektřiny se tehdy používal např. Edisonův stroj dynamoelektrický (sestrojený r. 1881), který byl zdrojem stejnosměrného proudu (120 V) založený na principu stroji válcových. Na tomto místě v přístavku u stodoly byl ještě před r. 1910 umístěn vlastní stroj na výrobu elektřiny pro zámek hnaný stabilním spalovacím motorem. Přes řemenici byl stroj využíván také k mechanickému pohonu dalších hospodářských strojů umístěných ve stodole, do té doby pohánějících dobytčí slávu ze žentourů před stodolou.

Lützowové usilovali o zavedení elektřiny do Žampachu, které však bylo odkládáno pro nedostatek financí v obci. Přivedení elektrického proudu do obce je spojeno se slavností konanou dne 1.7. 1947.

ZÁMECKÁ STODOLA

Prostorná **stodola** byla součástí zámeckého hospodářství manželů Lützowových. Je vystavěna z piskovcového kamene podkrovím ze zpět zpustlého hradu na vedlejším homolovitém návrší. Řemenice na této zdi je pozůstatkem zařízení na výrobu elektřiny pro potřebu osvětlení zámeckých místností.

ZÁMECKÁ DŘEVĚNÁ LÁVKA

Zámecká dřevěná lávka z roku 1886. Z kronik se dočteme, že tzv. vzdušný most spojoval zámecký park s hradním vrchem a vlastními pozemky s upraveními cestami a pěšitěnými lesy. Zámecká lávka zároveň spojovala parky s honitbou pro překlenutí obecní cesty. V létě a na podzim přijížděli za zámeckými pány Arnou Gustavou a Františkem Lützowovými četní hosté z ciziny, zejména literáti, filozofové a umělci z Anglie. Ti tyto procházkové trasy rádi využívali. Večer pak byli též vedeny diskuse o české historii, o českém boji národním a politickém. Domov pod hradem Žampach provedl celkovou opravu lávky a zídky kapodel v roce 1989, kdy již byla lávka z důvodu havarijního stavu několik let odstraněná. Při rekonstrukci mostku byla lávka zvýšena kvůli projíždějící lesní technice. Na rozcestníku umístěném za touto lávkou získáte základní orientaci pro výstup na zříceninu hradu Žampach, k vrchnostenskému pranýři anebo na cestu "okolo hradu" podél třech studánek (Prdlavá, Svěcená, Stříbrná) a ještě dále.

HISTORIE OBCE ŽAMPACH

Dnešní obec navazuje na bývalé podhradí – dříve osada Budy (v kronikách označováno také jako „miestys Budy"). Nejbližší osadou je Hlavná s rozparcelovaný vrchnostenský dvůr. Žampach byl sídlem správy okolního panství, tudíž jeho při-rozeným centrem. Po zrušení vrchnostenských úřadů roku 1848 -1849 postupně

ztrácel na společenské a hospodářské důležitosti. Nejstarší dochované stavby jsou roubené chalupy z přelomu 18. - 19. století - jedná se o přízemní trojdílné domy (do pol. 19. stol. roubené, od 1.pol. 19. stol. zděné).

Na stavby domů, respektive chlévů byl většinou použit materiál (kameny) zhradu. Dominantou dřevěné architektury je uprostřed obce zvonička z počátku 19. století - dílo neznámého řezbáře a tesaře.

Nejstarší dochovaná kamenická práce je vrchnostenský pranýř z roku 1693. Nyní je umístěn na návrší mezi upatím hradního kopce a zámeckým parkem.

Chráněná příroda

Významným krajinným prvkem okolí je hradní vrch se zříceninou hradu Žampach. Porostem je zde bučina přirozeného charakteru s bohatým bylinným patrem o výmře 9 ha. Vyskytují se zde chráněné rostliny: **lykovec obecný, lilie zlatohlavá, zvonek broskvolistý a pižmovka**. Původní zámecké rybníky jsou již zrušené. V místním rybníčku je hnízdiště žab a škebli. V okolí naleznete i jiné přírodní zajímavosti (bažiny, lužní les).

Okolní historická sídla

Tato oblast Čech byla součástí pohraničních hvozdů – sídla tak tvořila přirozenou obranu vnitrozemí. Součástí původního osídlení jsou hrady Lanšperk, Litice, Potštejn, Brandýs nad Orlicí. Pravděpodobně nejstarší z nich je hrad Velešov nad Potštejnem.

Mimo Lanšperka a Litic po změně společenských a hospodářských poměrů vznikaly pohodlnější sídla – zámky Letohrad (Kyšperk), Potštejn, Žamberk, Brandýs, Doudleby, Častolovice. Kolem zámků vznikaly parky – zóny klidu. Protože byly chloubou majitelů, bývaly doplněny vzácnými a exotickými dřevinami.

ARBORETUM ŽAMPACH

Součástí zámeckého areálu jsou rozsáhlé parkové plochy. Na ploše cca 4 ha se nachází více než 500 druhů a kultivarů dřevin, tabulový informační systém a poznávací okruh. V roce 2007 se stalo Arboretum Žampach členem Unie botanických zahrad České republiky. Arboretum se zapojuje do programů udržování sbírkového fondu dřevin a je také otevřeno potřebám výzkumu a výuky. Především však zajišťuje celoroční přístupnost areálu arboreta pro veřejnost a prostřednictvím **Turistického informačního centra Žampach** zajišťuje programy pro organizované skupiny s průvodcem a přístup k internetu.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

KONTAKTNÍ ÚDAJE:
Domov pod hradem Žampach
Turistické informační centrum Žampach
Žampach č.p.1
564 01 Žamberk
IČ: 00854271
Telefon: mobil (+420) 604 846 410 nebo linka č. **124**
E-mail: info@uspza.cz
Telefonní ústředna: (+420) 465 618 184, (+420) 465 618 134
GSM (+420) 603 569 564, (+420) 736 472 759
FAX (kanc.fed.): (+420) 465 618 137, FAX (server): (+420) 465 618 010
Server jen pro SMS zprávy: (+420) 605 244 309
Ředitel domova: mobil (+420) 603 878 659, pl. linka: (+420) 465 635 220
Informace: www.uspza.cz, E-mail: uspza@uspza.cz

Informační systém Arboreta Žampach byl realizován v rámci projektu "Domov pod hradem Žampach, veřejné centrum aktivit a odpočinku/ Zahrada Žampach - veřejné aktivity", který byl spolufinancován Evropskou unií - Evropským fondem pro regionální rozvoj.

Domov pod hradem Žampach

Turistické cíle na Žampachu

Obec Žampach se nachází 12 km severovýchodně od Ústí nad Orlicí mezi hrady Lanšperkem, Potštejnem a Liticemi. Nejvyšším místem je vyvřelý vrchol Žampachu 545,7 m. n. m., na kterém se nalézá hradní zřícenina. V této části Podorlicka je permský zlom, proto je krajina typická červenými slíny a pískovci.

■ www.uspza.cz/infocentrum■

Areál **Domova pod hradem Žampach**, domova pro osoby se zdravotním postižením – zařízení Pardubického kraje, je situován do zámeckého sídla, pocházejícího z poloviny 17. století.

V naší činnosti využíváme těchto mimořádných historických a přírodních hodnot místa pro budování sociálního zařízení s moderními podmínkami a systémem sociálních služeb s širokými vazbami na okolní společenské prostředí.

Nedílnou součástí naší práce je proto také správa a péče o památkové hodnoty spojené s historií tohoto místa.

Srdečně Vás zveme k návštěvám našeho zámeckého areálu a zámeckých parků a věříme, že oceníte snahu a úsilí obyvatel a zaměstnanců našeho domova s jakou pečují o svůj areál, aby zůstával hezkým životním prostředím pro ně a příjemným zážitkem pro Vás.
Prosíme Vás, aby jste respektovali pravidla chráněné parkové výsadby. Veřejně přístupný zámecký areál je v péči obyvatel Domova pod hradem. Interiér zámecké budovy slouží od roku 1950 sociálním účelům.

HRAD ŽAMPACH

Nad zámkem se na charakteristickém homolovitém kopci nalézají zbytky **gotického hradu Žampach** (tuto místní krajinnou dominantu jsme převzali jako symbol a umístili jej do našeho znaku a vlajky). Hrad Žampach byl postaven při kolonizaci podhůří Orlických hor. První nepřímá zmínka o existenci hradu je ve Zbraslavské kronice z roku 1308. Podle tohoto i dalších pramenů znělí původní německý název hradu Sandbach, t.j. „pěšitý potok", z něho pak vznikl český název Žampach.
Jméno zakladatele hradu ani jeho rod nejsou známy. Je pravděpodobné, že zakladateli byli jeho první známí majitelé, kteří hrad drželi na začátku 14. století - rodina, která na svém štítě měla loveckou trubku. Potomci této rodiny, která se značně rozvětvila již ve 14. století, ještě v 18. století považovali Žampach za kolébku svého rodu.

Petr ze Žampachu je ještě několikrát uváděn v soudobých pramenech. Někdy po roce 1312 se Žampach neznámým způsobem dostal do držení královské komory. Jan Lucemburský udělil hrad „Samboch" Jindřichovi mladšímu z Lipé, který vydal r. 1324 zápis, že drží Žampach jako léno královské. V rodinných záznamech pánů z Lipé je zápis o tom, že roku 1347 byly jejich hrady Rataje a Žampach zastaveny za 2000 kop grošů. Je možné, že byly zastaveny Janovy ze Smojna Řečeném Pancíř, který je uváděn jako držitel Žampachu, nelze však vyloučit, že Jan ze Smojna získal Žampach jiným způsobem později.

Loupežlivý rytíř Jan ze Smojna je nejznámějším držitelem hradu a jeho osudy dlouho předčily v lidových pověstech. Jan ze Smojna byl Karlem IV. za statečnost poslán na rytíře a významením zlatým řetězem. Jako pán na Žampachu však začal přepadat kupce i pod kapsě obyvatele. Proto se prostí vůmu vydal Karel IV., Žampach dobyl

a Pancíře oběsil. Palacký tuto událost popisuje takto: „...Zejména ze hradu Žampachu rytíř Jan ze Smojna velké působil lidu pokojnému zádavy, netoliko kupecké zboží, ale i lidi zajímaje, a vykazné na nich vydírajíc. Ponévadž chodil stále obrněný, slul u lidu obyčejně jen „Pancíř"; pro udatnost neobyčejnou byl od Karla IV. na rytířství pasován i pozdě zlatým řetězem.

Nyní, když cisař sám vydal se proti němu do pole, podařilo se netoliko přemoci rotu jeho, ale i jeho samého zajmouti a uvězniti; když pak ho přivedli před Karla, hodil mu tento provaz, jímž oběšen býti měl, okolo krku, pravě, že zemřivé vždy zlatých řetízkův na rozdávání." Podle jiné verze ho Karel IV. nechal oběsit na tom zlatém řetězu, který mu sám za statečnost darował.

Roku 1629 v tu dobu pán hradu Fridrich starší z Oprštorfu jako bezdětný odkázal všechno své zboží řádu tovaryšstva Ježíšova, kolejí Novoměstské Pražské. Fridrich zemřel roku 1630 a majetek připadl nově založené hradecké koleji. V jejím držení byl až do zrušení řádu. Během třicetileté války byl dvůr i hrad

několikrát napaden. Roku 1634 byl dobýván a zapálen dvůr, roku 1639 byl hrad dobyt a vyloupen Švédy, roku 1648 císařskými vojsky. Po třicetileté válce již hrad pravděpodobně nebyl opravován, poprvé je uváděn jako pustý v polovině 17. století.
Zůstala zde funkční pouze hradní kaple sv. Kříže, kterou nechal hradecký rektor Tobiáš Reichel v roce 1672 opravit kamenem získaným ze zdiva opuštěného hradu. Ještě na konci 18. stol. stály na Žampachu vysoké zdi, které sloužily jako zdroj stavebního materiálu pro stavby v okolí. Byla zde postavena dnes již zaniklá dřevěná rozhledna a lávka spojující předhradí a vlastní hrad a byla provedena konzervace zbytků zdiva.

Lapidárium je expozicí nálezů objevených při archeologickém průzkumu na hradu Žampach se základními informacemi o historii tohoto hradu. Obsahuje materiály z dokumentace víceletých archeologických a průzkumných prací na hradu Žampach - Východočeského muzea Pardubice - archeolog - Mgr. Cejnová Miroslava. V této veřejně přístupné expozici si můžete prohlédnout např. fotodokumentaci prací, plán hradu s popisem jednotlivých částí a určením místa jednotlivých archeologických nálezů, které jsou zde vystaveny. Dále kopie unikátních historických materiálů - kresby a obrázky dokumentující např. stav zříceniny hradu kolem r. 1880, dřevěnou rozhlednu na hradu v r. 1902 a v r. 1939. Opravy dřevěné lávky na hradu v r. 1940 a další.

Další fragmenty s pozůstatky původní omítky a vápencového nátěru jsou připravovány pro vystavení v interiéru zámku. Lze zde shlédnout i další zajímavé archeologické nálezy: úlomky pocházející z různých keramických nádob a kachlových kamen se zachovalým dekorem nebo také strusku z kovářské dílny. Vzácné nálezy pocházejí z období 14.století.

Lapidárium bylo vybudováno v r.2003 společně s Obcí Žampach a exponáty byly zapůjčeny ze sbírek Východočeského muzea Pardubice.

Nedávno lapidária nalezené mnohdy mist a zákusů k přijímnému posezení, mimo jiné také zahradní altán, kde jsou rovněž umístěny informační cedule s obrázky a texty s historickými údaji a legendami vztahujícími se k hradu Žampach. Zahradní altán je také místem konání mnoha veřejných kulturních a společenských akcí, na které kás srdečně zveme.

Branka u lapidária je současně jedním ze vstupních míst do zámeckého parkové-ho areálu v místech, kde se zde napojil na trasu poznávacího okruhu věnovanému dřevinám zastoupeným v naší parkové výsadbě - Arboretum Žampach.

ZÁMEK ŽAMPACH

Původně **tvrz** doložená před rokem 1600 pod hradem Žampach, roku 1672 přistoupili Jezuité k výstavbě rezidence. Jako stavební materiál byl pravděpodobně používán i kámen z hradu. V r. 1701 - 1713 byla k severnímu zámeckému křídlu přistavěna raně barokní kaple sv. Bartoloměje.

Po zrušení jezuitského řádu se stal Žampach státním majetkem (v roce 1773 případ náboženskému fondu) a po několika majitelích koupila v roce 1884 zámek Anna Gustava z Lützowů, manželka Františka Lützova, rakouského diplomata a znalce české historie. Manželé Lützovovi byli nejvýznamnějšími majiteli Žampašského zámku (1884-1932, jejich erb je umístěn na severní straně zámku), z této doby pochází poslední větší přestavbu zámku. Lützovovi nechali na konci 19. století upravit hradní areál. Po stavebních úpravách z 18. a 19. stol. získala budova zámku postupně dnešní půdorys ve tvaru písmene E.

František Lützow (*1849 †1916)
Po smrti Anny Gustavy Lützovové v roce 1933 zdědila zámek a další majetek Henrieta Campo-Franco, které byl roku 1945 zkonfiskován.

ZÁMECKÁ KAPLE

Nejhodnotnější částí zámeckého komplexu je **barokní kaple sv. Bartoloměje** - součást raně barokního zámku na Žampachu. Kaple byla přistavěna k severnímu zámeckému křídlu r. 1713. Její střecha je zakončena drobnou věžičkou s cibulovitou bání. V rámci generální opravy byla r. 1992 nově zhotovena věžička, střecha i strop kaple. V prosinci tohoto roku byl do věže znovu zavěšen zvon s datem odlití 1863 /detail zvonu s letopočtem/. Do věžní bařiky bylo vloženo pouzdro se zprávou a dobovými dokumenty. Rekonstrukce kaple pak pokračovala statickým zajištěním obvodového zdiva, opravami vnitřních prostor, podlahy a mobiliáře až do roku 2001.
V půdních prostorách nad kaplí bylo v roce 2006 vybudováno Centrum

pro rozvoj smyslového vnímání a muzikoterapii Domova pod hradem Žampach (Snoezelen centrum Žampach).
Součástí generální rekostrukce hlavní zámecké budovy zahájené na podzim roku 2006 byl mimo jiné také záměr obnovení **zimní zámecké**

zahrady v blízkosti zámecké kaple, jejíž původní podoba je zachycena na dochovaných historických fotografiích kolem roku 1900.
Dnešní interiér kaple je vybaven nejen pro konání církevních obřadů, ale je také místem konání mnoha kulturních akcí, které jsou stále více navštěvovány veřejností. Sál kaple je také vybaven audiovizuální technikou s velkoplošnou projekcí, neboť je také místem, kde probíhají programy nabízené průvodcovskou službou **Turistického informačního centra Žampach** pro veřejnost.
Z původního vybavení byl postupně restaurován základní mobiliář, který je součástí dnešního interiéru kaple. **Rozvilinový oltář** je sestaven z vyřezávaných prvků barokního oltáře kolem r. 1700 a mladších doplňků. V současné době je oltář demontován za účelem provedení kompletní restaurátorské opravy.

Velkou uměleckou hodnotu představuje zejména **oltářní obraz sv. Bartoloměje** (restaurován v letech 1997 - 1999). Barokní malířské dílo jeho autor datoval na kameni, na kterém světec spočívá svou pravou nohou r. 1678. Signatura malíře nebyla při restaurování obrazu objevena.
Dvě dřevěné polychromované **barokní sošky andělků** byly situovány do podhledu na oltář po obou stranách menzy. Postavy tvoří protějšky a jsou z první pol. 18. století (restaurovány r. 2000).

Dále jsou v kapli zavěšeny **dva protějškové obrazy sv. Josefa a sv. Anny**. Na obraze sv. Anny na listu otevřené knihy pod rukama Panny Marie jsou patrny iniciály JU, letopočet 1846 (?1896) a název Gryesberg (Kyšperk) - pravděpodobné místo vzniku díla. Jen málo je zřetelná signatura malíře a datace, která se nachází pod vřetenem. Autorstvi obrazů lze tedy připsat malíři Janu Umlaufovi (*1825 †1916 - trojhrob rodiny Umlaufů se nachází v Letohradu).

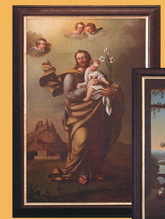

No obraze sv. Josefa je v levém dolním rohu zobrazena domnělá podoba hradu Žampach, hrádku Chudoba a rezidence pod hradem. Dle průzkumu vznikly oba obrazy ve stejné době a jsou dílem jednoho autora. Restaurování bylo dokončeno v roce 1996.

Interiér kaple doplňují dva skleněné závěsné lustry, které sem byly přemístěny ze zámeckých komnat a byly rovněž v nedávné době opraveny.
Před vstupem do zámecké kaple si lze také prohlédnout cennou řezbářskou práci na vnitřní straně původních zámeckých dveřích a na protější straně umělecký cerné prosklené dveře, (původně vstup do zimní zámecké zahrady), kryté kovanou mříží s motivem čtyřlisté rosety a žebříku - motiv převzatý z erbu manželů Lützowových, majitelů zámku v letech 1884 – 1932. V kapli je umístěna původní pamětní deska věnovaná památce Františka Lützowa (*1849 †1916) jeho manželkou.
Kaple je nyní slouží pro konání veřejných koncertů a kulturních akcí obyvatel zdejšího domova.

DR. FRANTIŠEK HRABĚ LÜTZOW - významná historická osobnost spojená se žampašským zámkem

Domov pod hradem Žampach proto pečuje společně s obcí Žampach o památku a historický odkaz Františka Lützowa.
Dr. František Lützow byl jedním z největších zastánců a propagátorů českého národa na přelomu 19. a 20. století a autorem cenných vědeckých a historických prací, vycházejících z jeho znalosti české historie a literatury. Přestože byl původem šlechtického rodu a zastával významné pozice v říšském politickém životě, zvolil si nakonec český národ za svůj vlastní. Významná část jeho života a díla je přímo spojena se Žampašským zámkem, kde od roku 1884 se svojí manželkou Annou Gustavou Lützowovou pobýval.

Ze života Františka Lützowa

Dr. František hrabě Lützow se narodil 21.3.1849 v Hamburgu. V letech 1867 - 71 studoval práva na vídeňské a innbrucké univerzitě, r. 1873 - 81 působil jako rakousko - uherský diplomat v Římě a Londýně a od roku 1885 byl poslancem říšského sněmu ve Vídni.V roce 1889 se vzdává svého mandátu a věnuje se soukromému studiu české historie a literatury, vědecké práci a publikování. Stává se stoupencem českého historicko - státoprávního hnutí a propaguje českou kulturu zej. v Anglii a Americe. Získává četná uznání v zahraničí, členství v České akademii věd a umění, je poctěn mimo jiné čestným doktorátem pražské univerzity, stává se čestným předsedou Českého olympijského výboru aj. Po vypuknutí 1. světové války odchází do neutrálního Švýcarska, kde navazuje kontakty s formujícím se čs. zahr. odbojem, r. 1915 se podílí na přípravě Husových oslav v Ženevě. Dne 13.1. 1916 zde Dr. František Lützow umírá. Je pohřben za asistence rakouské policie je jako "duchovní legionář" neveřejně do rodinné hrobky ve vídeňském Hietzingu. V zámecké kapli na Žampachu je umístěna původní pamětní deska, kterou nechala na památku Fr. Lützowa zhotovit jeho velká životní opora, manželka Anna Lützowová (na žampašském zámku až do roku 1932).

Z díla Františka Lützowa

František Lützow svými knihami, články a přednáškami, zejména v Anglii a Americe propagoval českou kulturu a upozorňoval na mezinárodní význam české otázky. Jeho vliv byl opřen o jeho intelektuální znalosti a kulturní rozhled (ovládal osm cizích jazyků) a váhost jeho šlechtického rodového postavení. Jako propagátor české kultury v anglosaských zemích přispěl k politickému a státoprávnímu osamostatnění českého národa, což později ocenil také T.G. Masaryk. Bylo mu např. umožněno promluvit na půdě amerického Kongresu s projevem věnovaným české historii. Jeho historické práce (např. Čechy, nástin historický, 1896 a Dějiny české literatury, 1899) jsou odkazovány ještě v současných odborných publikacích. Činnost Františka Lützowa se tehdejším úřadům Rakouska-Uherska jevila jako "silně podezřelá" a byla dána pod policejní dohled. V roce 1911 byl např. český překlad jeho knihy "Bohemia" shledán cenzurou neúnosným a kniha byla zakázána. Jeden výtisk této knihy věnovala Anna Lützowová po smrti svého manžela obecné škole v Žampachu společně s fotografií Františka Lützowa.

Na titulním listu knihy je rukou Anny Lützowové připsáno:
"Anna, vdova hraběte z Lützowa věnuje tuto knihu, která v roce 1915 zaboweno byla od ro-kouské vlády, škole v Žampachu, ve které budíž uschována co památka na hraběte z Lützo-wů, který pro Čechy, svou milou rodnou zemi, pracoval a zemřel. Tato kniha byla v jeho domě v Žampachu psána. Ať mrtev, milovi. Není větší lásky, než svůj život za své přátele dáti."

Rodinný erb manželů Lützowových na Žampachu

Rodinný erb je umístěn na severní nádvorní straně zámecké fasády. Hlavní ozdobou rodinného erbu manželů Lützowových na Žampašském zámku je motiv královského hermelínového pláště vycházejícího z hodnostní hraběcí koruny s devíti viditelnými perlami. Plášť je vyvázán šňůrami se střapci. Toto erbovní pozadí pochází ze 17. století a bylo vy-

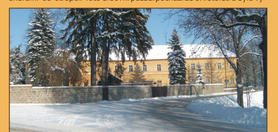

mezeno knížatům a hrabatům. Erbovní znaky manželů Lützových jsou vloženy na tento plášť. Erbovním znamením německého hraběcího rodu von Lützow byl žebřík na žlutém štítu. Jedná se o znamení odpovídající obecné erbovní fi-guře z kategorie řemeslných výrobků. Vlastní rodový erb hrabat Lützowových byl ztvárněn v podobě čtvrceného erbu se třemi přilbami, s hlavním rodovým znakem (štít se žebříkem) vloženým jako střední štítek .

Pamětní deska Dr. Františka Lützowa

Pamětní deska je z dílny akademického sochaře Zdeňka Kolářského a byla slavnostně odhalená 10. června 2001. Nachází se na pomníku před vstupem do zámeckého areálu. Dokumentace života a díla Dr. Františka Lützowa Dr. František Lützow pobýval a tvořil na Žampachu až do své smrti v roce 1916. Po jeho smrti schraňovala jeho dílo a odkaz manželka Anna Lützowová, která pobývala na zámku až do roku 1932. Po konfiskaci zámku (jako velkostatkářského sídla) po roce 1945 byly veškeré historické a památkové materiály a vybavení přemístěny ze zámku na jiná místa. Pracovna Františka Lützowa snad do Památníku národního písemnictví v Praze a knihovna do sbírek Národního muzea v Praze.

SOCHA BOLESTNÉHO KRISTA - ECCE HOMO

Barokní pískovcová **socha Bolestného Krista-Ecce homo** nez-náměho autora z roku 1758 (kulturní památka rej. č. 3894). Socha Syna Božího byla postavena králové-hradeckými jezuity pobývajícími zde na své letní zámecké rezidenci (od r. 1672). Původně byla socha umístěna na Žampachu u staré silnice do Hnátnicekde byla několikrát poškozena (naposled zdešným způsobem zcela zničena). Socha byla restaurována v letech 1872, 1994 a před přemístěním v r. 2000.